

Raadsvoorstel

Vaststellen Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0)

Aan : de gemeenteraad
Van : College van B&W
Datum : 13 april 2021
Portefeuillehouder: : dhr. J.P. van den Berg
Programma : duurzaamheid / energiestrategie
Zaaknummer : 140424

Voorgesteld besluit

- I) De RES 1.0 vast te stellen als uitwerking van eerdere afspraken waarin de gemeente Noordwijk deel heeft, waaronder:
 - (1) het Energieakkoord Holland Rijnland uit 2017 waarin de regionale ambitie is opgenomen ten aanzien energieneutraliteit;
 - (2) het Nationale Klimaatakkoord, met daarin een CO2-reductie doelstelling voor 2030.
- II) Te inventariseren welke lokale acties nodig zijn om verder invulling te geven aan de RES 1.0 en deze inventarisatie per uiterlijk 1 oktober 2021 af te ronden.
- III) De RES 1.0 uit te werken in het lokaal (omgevings-)beleid, in afstemming met de Regionale Omgevingsagenda Holland Rijnland.

Kern van het voorstel

Binnen het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NP RES) is afgesproken dat ieder van de 30 deelnemende regio's per uiterlijk 1 juli 2021 een eerste formeel bod doet (RES 1.0). Om als RES Holland Rijnland dit bod in te kunnen sturen dienen eerst de deelnemende overheden aan de RES Holland Rijnland (13 gemeenten, 2 waterschappen en de provincie) ieder voor zich de RES 1.0 Holland Rijnland vast te stellen.

Met deze besluiten wordt door de aan de RES-regio deelnemende partijen een stap gezet op weg naar realisatie van de eerder uitgesproken ambities op het gebied van de energietransitie richting 2030, en vervolgens 2050.

In de RES 1.0 zijn de regionale ambities op dit punt verder gespecificeerd en wordt een beschreven welke stappen tot nu zijn gezet en op welke wijze wordt voorzien op welke wijze deze ambities kunnen worden waar gemaakt.

- In het document worden concrete ambities voor energiebesparing per gemeente voorgesteld en handreikingen gedaan op welke wijze aan deze ambities invulling kan worden gegeven.
- Voor het verduurzamen van de mobiliteit in de regio is voor maatregelen wat hun bijdrage aan de benoemde regionale ambitie kan zijn. Hiervoor is een 'koppeling' met de regionale strategie Mobiliteit opgenomen.

- Ten aanzien van het vraagstuk warmte is zorgvuldig de omvang van de opgave (regio van het aardgas af) in kaart gebracht en een preferente volgorde van alternatieve warmtebronnen beschreven. Per warmtebron is, waar mogelijk, een berekening van het potentieel gemaakt.
- Voor de grootschalige opwek van elektriciteit in de regio is berekend dat het realistisch is om ongeveer 25% van de ambitie tot 2030 op grote daken te zoeken. Voor het resterende deel van de ambities zijn in de regiogebieden in kaart gebracht waar initieel gezocht kan worden naar ruimte en draagvlak voor de realisatie van windturbines en zonneweiden.

Het vaststellen van de RES 1.0 is een formele stap. Besluitvorming over de RES 1.0 vindt in dezelfde periode plaats in de volksvertegenwoordigende organen van de deelnemende overheden (gemeenteraden, de algemene besturen van de waterschappen en de provinciale staten). Terugmelding van de besluitvorming bij deze individuele overheden vindt plaats voor 1 juli as in het PHO+, via de Stuurgroep. Hierna biedt de Stuurgroep de RES 1.0 (per brief) namens de regiopartners aan bij het Nationaal Programma RES.

De RES 1.0 is een politiek-bestuurlijk document dat keuzes markeert en richting geeft, oftewel een strategische verkenning. De RES 1.0 is in die zin geen 'plan' of beleidsdocument dat (derden) partijen hier rechten aan kunnen ontlenen. De RES 1.0 vraagt om vertaling naar (lokale en bovenlokale) projecten en (ruimtelijk) beleid om tot realisatie te kunnen komen. De individuele RES-partners zijn hiervoor aan zet: zij bepalen hoe de RES verder wordt uitgewerkt en vertaald wordt naar beleid. In die zin moet de RES 1.0 als een startdocument worden gezien.

Aanleiding

In 2019 is het Klimaatakkoord gepresenteerd. Nederland gaf hiermee invulling aan de internationale klimaatafspraken van Parijs. Daarin maakten 195 landen afspraken om de CO₂-uitstoot te verminderen en zo de wereldwijde temperatuurstijging tot 2 graden Celsius te beperken. Het Nationale Klimaatakkoord is zowel door het Kabinet als de decentrale overheden onderschreven. Dat laatste is gebeurd via de koepelorganisaties VNG, IPO, UvW, waarbij voorwaarden gesteld zijn.

In het Klimaatakkoord staat onder meer dat dertig energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe ze kunnen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Ze leggen dit vast in een eigen Regionale Energie Strategie (RES). De RES 1.0 is dus geen doel op zich, maar een middel om onderdelen van het Nationale Klimaatakkoord te realiseren. De RES 1.0 is een belangrijke tussenstap op weg naar 2030 (49% CO₂ reductie) en uiteindelijk 2050 (95% CO₂ reductie). Per 1 juli 2021 wordt elke regio gevraagd de RES 1.0 aan het NP RES te leveren. De RES wordt tweejaarlijks geactualiseerd, waarbij ruimte bestaat voor nadere uitwerking en aanpassingen.

De RES maakt onderdeel uit van het Nationaal Programma RES (NP RES), een gezamenlijke interbestuurlijk programma van Rijk en decentrale overheden, inclusief de VNG. Het NP RES vraagt alle regio's de RES 1.0 per 1 juli 2021 aan te leveren. Holland Rijnland is één van die dertig regio's. Met dertien gemeenten, twee waterschappen, de provincie, de netbeheerder en andere partijen is vormgegeven aan de RES 1.0 van Holland Rijnland. Deze kent zijn basis onder meer in het Regionale Energieakkoord uit 2017. Hierin is door de samenwerkende overheden in Holland Rijnland uitgesproken om in 2050 zoveel mogelijk energieneutraal te zijn. De RES gaat in elk geval in op opwek van hernieuwbare elektriciteit en warmte. Vanuit de gezamenlijke ambitie zijn besparing en mobiliteit ook onderdeel van de RES Holland Rijnland.

De RES Holland Rijnland is een product van samenwerking tussen 13 gemeenten, de provincie, twee waterschappen en netbeheerder Liander. Tevens zijn via een intensief proces vele andere lokale en regionale partijen, inwoners en bedrijven betrokken.

Besluitvorming over de RES vindt plaats in de volksvertegenwoordigende organen van de deelnemende overheden: de gemeenteraad, Provinciale Staten en Verenigde Vergadering van de Waterschappen.

Wat willen we bereiken? (Beoogd effect)

De ambitie voor 2030 is in lijn met de doelstellingen uit het Regionale Energieakkoord uit 2017. We zetten in op een gebalanceerde combinatie van inzet op besparing, mobiliteit, warmtevoorziening in de gebouwde omgeving en opwek van hernieuwbare elektriciteit. De laatste twee zijn standaard onderwerpen in de RES. Vanuit de gezamenlijke ambitie uit het Energieakkoord, zijn ook de onderwerpen energiebesparing en duurzame mobiliteit onderdeel van de RES. Besparen is essentieel: wat niet gebruikt wordt, hoeft niet opgewekt te worden, en beperkt ruimteclaims. Mobiliteit is in de regio Holland Rijnland een aspect van belang en heeft grote invloed op het energiesysteem. Op deze manier sluit de RES aan op de bestaande uitvoeringslijnen uit het Regionale Energieakkoord.

In de RES 1.0 van Holland Rijnland zijn de opgaven voor besparen en grootschalige duurzame opwek van elektriciteit van gelijke orde. Beide ruim 1 TWh per 2030. Voor warmte ligt de ambitie van aardgasvrij per 2050, maar zijn voor 2030 minder harde tussenresultaten benoemd.

Het waarmaken van deze ambitie is een grote opgave. De opgave en de bijbehorende lusten en lasten, waaronder die van de opwek van hernieuwbare elektriciteit, wordt evenredig verdeeld over de regio, rekening houdend met de mogelijkheden van elke gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen? (Oplossingsrichtingen/maatregelen/onderbouw per oplossingsrichting met argumenten)

Door het vaststellen van de RES 1.0 voldoet de regio aan de afspraken binnen het NP RES. De RES 1.0 is tevens het startdocument om:

- benoemde zoekgebieden voor wind of zon verder te onderzoeken en waar mogelijk verder te concretiseren;
- per gemeente te beginnen met het ruimtelijk instrumentarium aan te passen om grootschalige duurzame opwek van elektriciteit door middel van wind op land of zon op land daar waar gewenst mogelijk te maken;
- het opzetten van een regionale 'organisatie' die minimaal de monitoring van de voortgang op zich kan nemen;
- het opzetten van verschillende lobby-trajecten om de benodigde juridische en financiële mogelijkheden bij Rijk onder de aandacht te brengen;
- verder onderzoek te doen naar de regionale potentie (in zowel aanbod als vraag) rondom het warmtevraagstuk;
- afspraken te maken op welke wijze de regio inhoud kan geven aan de RES 2.0 (actualisatie van de RES 1.0) die over twee jaar klaar moet zijn.

Wat zijn de risico's en kanttekeningen

De RES 1.0 is bijna per definitie een document dat aan de ene kant detaillering bevat die door partijen 'als ongewenst in dit stadium' zullen worden gezien terwijl andere partijen een aantal zaken niet concreet genoeg zullen vinden:

- In het document is (bestuurlijke) input van gemeenten verwerkt. Deze input is niet altijd even gedetailleerd of bevindt zich in hetzelfde stadium van ontwikkeling;

- Het document zelf is een verzameling momentopnames van ontwikkelingen die in verschillende snelheid verlopen. Zo gaan ten tijde van het 'bevriezen' van de RES 1.0 de ontwikkelingen rondom WarmtelinQ en Geothermie erg hard, terwijl de ontwikkelingen rondom zon-op-daken gestadig voortgang maakt;
- De RES 1.0 is met name een document waarmee de regio onderbouwt of en hoe het bod dat zij voor de grootschalige duurzame opwek van elektriciteit per 2030 doet gerealiseerd kan worden.

Het risico bestaat dat verschillende partijen zich zullen verzetten tegen de inhoud van de RES 1.0. Bij de grootschalige opwek van duurzame elektriciteit bestaat weerstand tegen zowel windturbines als zonneweiden. De huidige zoekgebieden worden dan al snel gezien als vaststaande locaties waartegen verzet moet worden.

Een tweede risico bestaat, zeker na vaststellen van de RES 1.0, uit de wens van inwoners en bedrijven te horen welk alternatief voor aardgas bij hen geboden zal worden. Daar is op dit moment geen uitspraak over te doen.

In Noordwijk wordt momenteel gewerkt aan een Transitievisie Warmte (welke wijken gaan wanneer van het aardgas af en welke alternatieven voor aardgas worden daar geboden) en een Lokale Energiestrategie (LES). Beide worden in 2021 nog afgerond. Rond deze beide producten zal een communicatiecampagne worden opgezet om inwoners en bedrijven verder voor te lichten en bij de verdere invulling te betrekken.

Wat mag het kosten? (Financiële paragraaf)

De directe kosten die voortvloeien uit het vaststellen van dit document zijn beperkt tot:

- lokaal verder onderzoek van zoekgebieden;
- verankering in het lokale ruimtelijke instrumentarium;
- ambtelijke inzet bij het traject naar de RES 2.0.

Deze kosten worden gedekt vanuit de reguliere begroting.

Indien zich in de toekomst grootschalige trajecten, als gevolg van de energietransitie, aandienen zullen deze, inclusief een bijbehorende begroting, aan de raad worden voorgelegd.

Betrokken partijen/participatie

De RES 1.0 is tot stand gekomen in een samenwerkingsverband tussen 13 gemeenten, twee waterschappen en de provincie.

Tijdens het traject zijn meerdere 'input momenten' gehanteerd. Zo kent de RES een programmaraad met daarin vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, belangenbehartigers en vertegenwoordigers van speciale doelgroepen. Daarnaast hebben de gemeenteraden, de algemene besturen van de waterschappen en de provinciale staten in 2020 hun wensen & bedenkingen op basis van de eerste concept-RES kenbaar gemaakt. Eind 2020 en begin 2021 heeft het RES-programmateam een tweetal enquêtes onder de inwoners van de regio. Ook hebben de 13 deelnemende gemeenten ieder voor zich een lokaal participatie-traject gelopen. Al deze input is, daar waar mogelijk, verwerkt in de RES 1.0.

Volgens de 'spelregels' van het Nationaal Programma RES moeten de RESsen van de 30 RES-regio's worden vastgesteld door alle deelnemende overheden. In ons geval betekent dit 13 gemeenten, 2 waterschappen en 1 provincie.

Communicatie

De vrijgave van de RES 1.0 voor besluitvorming in de raden, verenigde vergaderingen en provinciale staten is begeleid door een persmoment.

Lokaal bestaat geen voornemen om voor de vaststelling van de RES 1.0 een eigen communicatiecampagne op te stellen. De nadruk bij de communicatie rondom de energietransitie is in Noordwijk voorzien rondom de vaststelling van de Transitievisie Warmte en de Lokale Energiestrategie.

Tot dat moment wordt gebruikgemaakt van het bestaande kanaal: <https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/projects/noordwijk-energieneutraal-in-2050> en het speciale emailadres: energie@noordwijk.nl

Verdere procedure en planning

Nadat de RES 1.0 in de gemeenteraden, de verenigde vergadering en provinciale staten is vastgesteld worden deze besluiten door de stuurgroep RES Holland Rijnland verzameld en voor 1 juli 2021 aangeboden aan het Nationaal Programma RES.

Binnen de RES Holland Rijnland zal daarna een evaluatie van het gelopen proces plaatsvinden. De uitkomsten van deze evaluatie, gecombineerd met de wensen van de portefeuillehouders, zullen de input vormen voor een op te stellen procesvoorstel voor het vervolgtraject. In dit procesvoorstel zal in ieder een duidelijke scheiding van lokale en regionale taken moeten worden vastgelegd.

In Noordwijk zal voor 1 oktober 2021 een inventarisatie worden uitgevoerd van de acties die lokaal moeten worden uitgevoerd om de relevante stukken uit de RES 1.0 in het lokale beleid te verankeren.

Tegelijkertijd zal een plan van aanpak worden opgesteld voor het verankeren van de relevante stukken uit de RES 1.0 in het lokale ruimtelijke instrumentarium.

Bestuurlijk kader

Het Nationaal Programma RES vloeit voort uit het Nationaal Klimaatakkoord wat door het Rijk en door de koepels VNG (gemeenten), IPO (provincies) en UvW (Waterschappen) is onderschreven.

Volgens de 'spelregels' van het Nationaal Programma RES moeten de RESsen van de 30 RES-regio's worden vastgesteld door alle deelnemende overheden. In ons geval betekent dit 13 gemeenten, 2 waterschappen en 1 provincie.

De RES bevat o.a. het bod dat de regio doet voor de opwek van duurzaam opgewekte elektriciteit op basis van wind op land en zon op land.

De ambitie voor de RES Holland Rijnland is gebaseerd op het regionale Energieakkoord van Holland Rijnland uit 2017.

In de aanloop naar de RES 1.0 Holland Rijnland is bij de deelnemende overheden een concept-RES ter kennisname aangeboden en zijn volksvertegenwoordigende organen van deze overheden uitgenodigd hun wensen & bedenkingen hierover in te dienen.

Bijlage(n)

- A. RES 1.0
- B. RES-kaart Holland Rijnland
- C. Bijlage 1.1 Samenvatting reactie Wensen en Bedenkingen
- D. Bijlage 1.2 Integraal overzicht Wensen en Bedenkingen op Concept RES
- E. Bijlage 2.1 energie als samenhangend systeem
- F. Bijlage 3.1 Energiebesparing- Ontwikkeling, potentie en instrumentarium in
- G. Bijlage 4.1 Uitkomsten onderzoek duurzame mobiliteit in RES 1.0_def2
- H. Bijlage 5.1 Toelichting vraag en aanbod
- I. Bijlage 5.2 Notitie piek- en back-up voorziening
- J. Bijlage 5.3 Waterstof in de gebouwde omgeving
- K. Bijlage 5.4 Cascadering
- L. Bijlage 6.1 Netimpact rapportage RES 1.0 Holland Rijnland
- M. Bijlage 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit analyse
- N. Bijlage 6.3 Routekaart zon op dak
- O. Bijlage 6.4 Procesbeschrijving van Denkrichtingen Concept RES naar Kansrijke gebieden RES 1.0
- P. Bijlage 6.5 Handreiking verankering in omgevingsbeleid
- Q. Bijlage 8.1 Uitkomsten regionale enquête over de energietransitie in de RES-regio Holland-Rijnland
- R. Bijlage 8.2 Uitkomsten aanvullende enquête over de ruimtelijke voorwaarden en financiële participatie
- S. Bijlage 8.3 opbrengsten lokale participatie

Burgemeester en wethouders van Noordwijk

De secretaris,

De burgemeester,

F.G. Mencke

Mw. W.J.A. Verkleij